

Eksplosjonsvern/ATEX

Bio-/deponigass

Virksomheter med deponier, råtnetanker, slamanlegg mv. som produserer biogass eller som håndterer annen brannfarlig gass, væsker eller støv, er pålagt å vurdere eksplosjonsrisiko og soneklassifisere eksplosjonsfarlige områder.

Mange typer virksomheter håndterer brannfarlige gasser, væsker og/eller støv. I Forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlige atmosfærer (FHOSX) gis disse et pålegg om særlig å vurdere og dokumentere risiko knyttet til eksplosjonsfare. Forskriften pålegger alle slike virksomheter å gjennomføre vurdering av eksplosjonsfare og soneklassifisere eventuelle eksplosjonsfarlige områder.

Slike inngående vurderinger er hos mange bedrifter ikke inkludert i allerede utførte risikoanalyser.

Eksempler på bedrifter som må forholde seg til FHOSX er:

- Prosessindustri
- Varmesentraler (gass mv.)
- Avfallsforbrennings- og biobrenselanlegg (støv i silo og transportsystem, gass m.v.)
- Avfallsdeponi (deponigass)
- Næringsmiddelindustri (mel/korn, sukker, alkohol, gass m.v.)
- Landbruk, renseanlegg (biogass)
- Lakking (lakkstøv mv.)
- Tre- og metallindustri (støv mv.)
- Gjenvinningsbedrifter (farlige varer i avfallet, biogass mv.)

FHOSX stiller krav om en helhetsvurdering av de særlige farer som eksplosiv atmosfære kan skape ved virksomheten. Som et minimum skal det tas hensyn til:

- a) sannsynligheten for at eksplosive atmosfærer vil dannes og spredningen/varigheten av disse (utslippskilder og -mengder på bakgrunn av

fysisk/kjemiske forhold, ventilasjon/fortynning, anlegg/prosesser/anvendte stoffer og deres eventuelle innvirkning på hverandre m.v.)

- b) sannsynligheten for at tennkilder, slik som elektrostatiske utladninger og varme flater, vil være til stede og bli aktive
- c) konsekvensene av de forventede hendelsene.

Gassmotor ved Lindum avfallsanlegg

Sone-/områdeklassifisering

De områdene der risikoanalysen viser at det kan dannes eksplosiv atmosfære, skal deles inn i soner på grunnlag av hvor ofte slik atmosfære kan dannes og hvor lenge den varer.

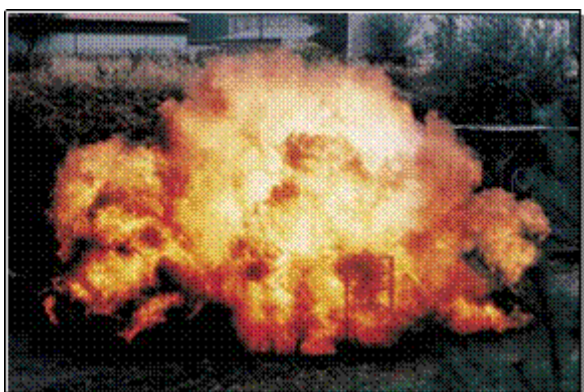
Se neste side

Effektiv, miljøvennlig og sikker utnyttelse av energi

Tiltak for å forbygge og begrense eksplosjon

For å forebygge og verne mot eksplosjoner krever forskriften at det med bakgrunn i utførte risikoanalyser iverksettes tiltak av teknisk og/eller organisatorisk art etter følgende grunnleggende prinsipper:

- forhindre at det dannes eksplosive atmosfærer
- unngå antenning
- begrense skadevirkningene av en eksplosjon.

Støveksplasjon

Eksplosjonsverndokument

I forbindelse med risikovurderingen og soneklassifiseringen krever FHOSEX videre at det utarbeides et såkalt eksplosjonsverndokument. Dette dokumentet skal utarbeides før arbeid/prosesser/utstyr begynner eller tas i bruk, og skal særlig vise:

- at eksplosjonsfarene er blitt kartlagt og vurdert
- hvilke områder som er klassifisert i soner
- at arbeidsplassene og arbeidsutstyret, utformes, brukes og vedlikeholdes på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte.

Generelle krav til risikovurdering

Andre forskrifter gir mer generelle krav til risikoanalyser. For eksempel gir Internkontrollforskriften følgende pålegg:

"Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene."

Forskrift om farlig stoff sier videre:

"Eier eller bruker av utstyr og anlegg som benyttes ved håndtering av farlig stoff og virksomheter som håndterer farlig stoff skal sørge for at risikoen er

redusert til et nivå som med rimelighet kan oppnås....."

Virksomheten skal kartlegge farer og problemer med hensyn på håndtering av farlig stoff og på denne bakgrunn vurdere risiko. Vurderingen skal inkludere interne og eksterne forhold samt uønskede tilsiktede handlinger."

Dette betyr i praksis at alle virksomheter er pålagt å gjennomføre risikoanalyser, samt gjennomføre tiltak for å redusere eventuell uakseptabel risiko.

Hva kan Norsk Energi bidra med?

Norsk Energi har lang og bred erfaring inne HMS og teknisk rådgivning og kan i denne sammenheng bistå virksomheter med:

- Gjennomføring av ulike typer risikoanalyser
- Vurdering av dannelse av eksplosive atmosfærer (utslippsrate, spredning m.v.)
- Vurdering av tennkilder
- Sone-/områdeklassifisering
- Utarbeidelse av eksplosjonsvernsdokument og tiltaksplaner.

S A N N S Y N L I G H E T	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5	

KONSEKVENSGRAD AV SKADE

Grønn	Akseptabelt Tiltak unødvendig
Gul	Tiltak bør gjennomføres
Rød	Uakseptabelt Tiltak påkrevet

For nærmere informasjon:

Morten H. Soma - tlf 22 06 18 36 - 950 35 757
morten.soma@energi.no

Torvald Stemsrud - tlf 22 06 18 79 - 977 41 406
torvald.stemsrud@energi.no

Effektiv, miljøvennlig og sikker utnyttelse av energi